

Μουσείων ... Περιηγήσεις

ΜΟΥΣΕΙΟ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΚΕΡΑΜΙΚΗΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ : ΜΑΙΡΗ ΜΠΕΛΟΓΙΑΝΝΗ - ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, Φιλόλογος, Δρ. Αρχαιολογίας

**Πέμπτη 18 Μαΐου 2000. Παραμονή της Παγκόσμιας Ημέρας Μουσείων.
Στον ημερήσιο τύπο ανακοινώνονται ορισμένες πολύ ενδιαφέρουσες
εκδηλώσεις. Σταματώ σε μια που ξεχωρίζει: Στην Αθήνα εγκαινιάζεται
αύριο η έκθεση "Με αφορμή μια στάμνα" στο Μουσείο Νεότερης
Κεραμικής (Μελιδώνη 4-6).**

Αιτή κι απέριτη η ανακοίνωση, όμως ο τίτλος της έκθεσης κρύβει μια δυναμική, που είναι αναμφίβολα αποτέλεσμα του δυναμισμού και της πείσμονος προσπάθειας μιας καλλιεργημένης αστής που αποδειχθηκε ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένη σε θέματα διαφύλαξης και διαχείρισης του λαϊκού μας πολιτισμού. Η κ. **Μπέτυ Ψαροπούλου** ίδρυσε το 1987 το **Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής - Ίδρυμα Οικογ. Γ. Ψαροπούλου**, έναν πρότυπο μουσειακό ερευνητικό και εκπαιδευτικό οργανισμό που είναι αφιερωμένος στην έρευνα, τη διαφύλαξη και την προβολή της ελληνικής χρηστικής κεραμικής των νεότερων χρόνων (αρχές 19ου - μέσα 20ου αι.) (το Μουσείο Νεώτερης Κεραμικής είναι μέρος του Κέντρου). Με την υποστήριξη, οικονομική και ηθική, της οικογενείας της η κ. Ψαροπούλου πραγματοποίησε κατά ένα πολύ μεγάλο ποσοστό το όραμά της. Ταξίδεψε στην Ελλάδα, από τη μια εσχατιά της ως την άλλη και κατέγραψε όλα τα κέντρα παραγωγής χρηστικής κεραμικής, μίλησε με τους δημιουργούς, φωτογράφησε και βιντεοσκοπήσε όλες τις φάσεις κατασκευής των αγγείων, έκανε τις αποτυπώσεις των κεραμικών κλιβάνων κι επιπλέον αγόρασε, για να μη χαθούν, αναρίθμητα κεραμικά αγγεία ποικίλων τύπων σώζοντας σπάνια αντικείμενα την τελευταία, πολλές

Αποψη του αίθριου του Μουσείου
Νεώτερης Κεραμικής.

φορές, στιγμή πριν να πάρουν το δρόμο για κάποια αγορά του εξωτερικού.

Δυστυχώς το μεγαλύτερο μέρος αυτού του ανεκτίμητου πλούτου που αναδεικνύει τη διαχρονικότητα μιας τέχνης απόλυτα ταυτισμένης με τον άνθρωπο και τη φύση μέσα στην οποία ζει είναι εγκλωβισμένο, ελλείπει χώρου κατάλληλου, στο ισόγειο του σπιτιού της στην οδό **Ηπίτου 8**, στην **Πλάκα**. Ασφυκτιούν τα τσουκάλια, τα λαγήνια, τα πιάτα, οι κανάτες, οι κούπες, τα σταμνιά, τα γουδιά, οι λεκάνες, τα λυχνάρια έτσι στοιβαγμένα καθώς είναι το ένα δίπλα ή μέσα στο άλλο. Στενάζουν τα πιθάρια για περισσότερο χώρο, για περισσότερο οξυγόνο. Μόνη τους παρηγοριά το βλέμμα που ακουμπά σα χάδι όλων εκείνων που περνούν από εδώ για να τα δουν ή για να τα μελετήσουν και κυρίως το πονεμένο βλέμμα της κ. Ψαροπούλου που αγωνιά, και όχι άδικα, για την τύχη τους. Το κτίριο της οδού Μελιδώνη 4-6 παραχωρήθηκε το 1996 στο Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής από το Υπουργείο Πολιτισμού, για να μεταφέρει εκεί τους εκθεσιακούς του χώρους και τις άλλες δραστηριότητες που αφορούν στην έρευνα και την προβολή της ελληνικής χρηστικής κεραμικής των νεότερων χρόνων. Ωστόσο το οίκημα είναι μικρό, για να στεγάσει την τεράστια συλλογή αλλά και για να είναι σύμφωνο με τη φιλοσοφία του, καθώς επιδιώκει να παιδεύσει, να τέρψει αλλά και να δημιουργήσει συνυπεύθυνους στο θέμα της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η γνωριμία μου με τη χρηστική κεραμική των νεότερων χρόνων αλλά και με τις δραστηριό-

τητες του κέντρου έγινε ένα από αυτά τα γλυκά φθινοπωρινά πρωινά που προδιαθέτουν για μια όμορφη μέρα. Βγαίνοντας έξω από το σταθμό του ηλεκτρικού στο Θησείο έστριψα αριστερά και ακολούθησα την πεζοδρομημένη οδό Ερμού που είναι τώρα, μετά την Ενοποίηση των Αρχαιολογικών Χώρων, χάρμα οφθαλμών. Φθάνοντας στην οδό Ευβούλου, όχι πολύ πιο κάτω από το πανέμορφο εκκλησάκι των Αγίων Ασωμάτων, έστριψα δεξιά και σχεδόν αμέσως πάλι δεξιά στην οδό Μελιδώνη. Ένωσα να με τυλίγει η αύρα του παρελθόντος. Ας μην ξεχνιόμαστε, είμαστε στην περιοχή του Κεραμεικού, εκεί δηλαδή όπου κάποτε διαβιούσαν οι κεραμείς της αρχαίας Αθήνας. Διαπιστώνω ότι δεν υπήρχε καλύτερη επιλογή οικήματος, για να στεγάσει την κεραμική συλλογή των νεότερων χρόνων, γι' αυτό και θα πρέπει η πολιτεία να αναζητήσει χώρο επέκτασης του Κέντρου Μελέτης Νεότερης Κεραμικής σ' αυτήν ειδικά την περιοχή, ώστε να αναβιώσει η συνοικία των κεραμέων.

Το κτίριο, το οποίο αποκαταστάθηκε καταπληκτικά από τη Διεύθυνση Πολιτιστικών Κτιρίων και Αναστήλωσης Νεότερων Μνημείων ανήκε αρχικά στον Δημ. Πετρόπουλο που το έχτισε το 1875, για να στεγάσει την πολυπληθή οικογένειά του. Σε κάποια φάση, εκεί γύρω στο

Η πρόσοψη του Μουσείου επί της οδού Μελιδώνη.

1935, κάποια τμήματα του σπιτιού νοικιάστηκαν κι έτσι εκτός από την οικογένεια Πετροπούλου, τους κληρονόμους δηλαδή, στο αρχοντόσπιτο έμεναν και άλλες οικογένειες. Η κατάσταση άρχισε να αλλάζει από το 1967 και μετά οπότε το Αρχαιολογικό Συμβούλιο αποφάσισε να απαλλοτριώσει το ακίνητο. Η οικογένεια Πετροπούλου αναγκάστηκε να αποχωρήσει, κάτι που έγινε έξι χρόνια αργότερα. Ανήκον πλέον στο ελληνικό δημόσιο το κομψό αυτό κτίριο, το ποτισμένο με το φινό άρωμα του νεοκλασικισμού, χρησιμοποιήθηκε από διάφορες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού, κυρίως Εφορείες Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, έως το 1996 οπότε, όπως προείπαμε παραχωρήθηκε στο Κέντρο Μελέτης Νεότερης Κεραμικής που περιλαμβάνει: το Μουσείο Νεότερης Κεραμικής με μόνιμους εκθεσιακούς χώρους (χώροι Α, Β, Γ, Δ) και χώρο περιοδικών εκθέσεων, χώρο πολλαπλών εκδηλώσεων, χώρο εκπαιδευτικών προγραμμάτων, βιβλιοθήκη-αναγνωστήριο, πωλητήριο κι ένα ατμοσφαιρικό καφεενεδάκι.

"Θα ξεκινήσετε την περιήγησή σας από τους μόνι-

μους εκθεσιακούς χώρους που βρίσκονται στο ισόγειο και θα συνεχίσετε στο χώρο των περιοδικών εκθέσεων στον ημιώροφο" ακούω την ευγενέστατη υπάλληλο που με υποδέχθηκε στο χώρο των εισιτηρίων. "Ο,τιδήποτε χρειασθείτε είμαστε στη διάθεσή σας" συνέχισε. Εξαιρετικά εξυπηρετικό και προσηλωμένο στο έργο του είναι όλο το επιστημονικό προσωπικό που δραστηριοποιείται υπό την καθοδήγηση της Διευθύντριας του Κέντρου, κ. **Βασ. Πέννα**, σε τομείς όπως είναι η εκπόνηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση τόσο αυτών όσο και των σεμιναρίων για παιδιά και νέους, η έκδοση βιβλίων, η παραγωγή ντοκιμαντέρ και CD-ROM, η διοργάνωση εκθέσεων στην περιφέρεια, η προστασία των υλικών καταλοίπων της κεραμικής και τελευταία η δημιουργία ενός Corpus, στο οποίο θα εμπεριέχονται τα 6.000 (1.500 στο Κέντρο και 4.500 στο ισόγειο του κτιρίου της Ηπίτου) κεραμικά αντικείμενα της συλλογής της κ. Ψαροπούλου. Από τον πρώτο χώρο (Χώρος Α) όπου γίνεται μια εισαγωγή στα νεοελληνική κεραμική κατάλαβα την ειδοποιό διαφορά του Μουσείου αυτού από άλλα μουσεία, όχι μόνο λαϊκής τέχνης. Ο παιδευτικός του χαρακτήρας είναι έντονος. Στόχος της κ. Ψαροπούλου που έστησε το Μουσείο είναι ο επισκέπτης να αποκτά γνώση. Στον **Χώρο Α** με τη βοήθεια των εξαιρετικών κειμένων και των εντυπωσιακών φωτογραφιών (έγχρωμων και ασπρόμαυρων) ο αμήτοος στο θέμα της νεότερης κεραμικής επισκέπτης προσλαμβάνει τη γνώση που του χρειάζεται για να κατανοήσει το πώς, το γιατί, το πού και το τι. Το πώς κατασκευάζονται τα κεραμικά αγγεία (πρώτη ύλη - επεξεργασία αργιλοχώματος - προετοιμασία πηλού - τεχνικές κατασκευής - διακόσμηση (εφύαλωση) - όπτηση), το γιατί κατασκευάζονται, το πού (από τα πιο γνωστά κέντρα είναι η Σίφνος, ο Μανταμάδος Λέσβου, ο μεσσηνιακός κόλπος κ.ά.) και το τι είδους αγγεία (επιτραπέζια και αποθηκευτικά αγγεία, μαγειρικά - παρασκευαστικά σκεύη, παιχνίδια, ομοιώματα ζώων και ανθρώπων, μουσικά όργανα, τελετουργικά σκεύη, οικοδομικά είδη, σκεύη για το φωτισμό, τη θέρμανση και το ψήσιμο, σκεύη για κτηνοτροφικές, αλιευτικές και άλλες εργασίες). Ο εν μέρει μνημένος επισκέπτης (ας μην ξεχνάμε πως ακόμα και τη δεκαετία του '70 πολλά κεραμικά σκεύη ήταν σε χρήση στα σπίτια) με

συγκίνηση θα θυμηθεί έθιμα σχετικά με το γάμο, τη γέννηση, το θάνατο, την ευγονία, έθιμα ευετηριακά ή έθιμα σχετικά με την ίαση, όπου τα κεραμικά σκεύη με κυρίαρχη τη στάμνα έπαιζαν πρωταγωνιστικό ρόλο. Ο "Κληδονας" για παράδειγμα, ένα μαντικό έθιμο που τελούνταν κατά κόρον παλαιότερα στις 24 Ιου-νίου, γιορτή του Αη-Γιάννη, είχε ως απαραίτητο στοιχείο μια ευρύστομη στάμνα πλήρη νερού, "αμίλητου" όμως, εντός του οποίου οι συμμε-τέχοντες στο δρώμενο έριχναν τα "ριζικάρια", δηλαδή καρπούς ή προσωπικά αντικείμενα. Ή το σπάσιμο πήλινων αγγείων που γίνεται στην Κέρκυρα και τη Ζάκυνθο το Πρώι του Μ. Σαβ-βάτου, για να ξεορκισθεί ο Χάρος και να εορ-τασθεί η πρώτη Ανάσταση.

Βρήκα εξαιρετικά διαφωτιστικό το χάρτη, στον οποίο σημειώνονται οι περιοχές με τις αργίλους, τους πηλούς, τις άμμους, τα κροκαλοπαγή κοκκινοχώματα και τους μαργαίους ασβεστολίθους που χρησιμοποιούνται στην κεραμική, όπως επίσης τον χάρτη με τα κέντρα αγγειοπλαστικής και τα μεμονωμένα εργαστήρια που άνθησαν το χρονικό διάστημα από το α' μισό του 19ου αι. έως τα μέσα του 20ου αι. Στον **Χώρο Β** εντυπωσιάζει η σκηνική αναπαράσταση των γενικών χαρακτηριστικών ενός εργαστηρίου κεραμικών αγγείων χωρίς τη χρήση τροχού. Για τους μη γνώστες θα πρέπει να πούμε πως τα αγγεία αυτά, οι περίφημες "τζάρες" (πιθάρια η χωρητικότητα των οποίων κυμαινόταν από 30 έως 800 οκάδες), κατασκευάζονταν μέχρι και τη δεκαετία του '60 στην περιοχή του μεσσηνιακού κόλπου και συγκεκριμένα στα χωριά Χαροκοπιό, Πετριάδες, Κόμποι και Βουνάρια. Τα εργαστήρια των χειροποίητων αγγείων λειτουργούσαν εποχιακά από τα μέσα Απριλίου έως τα τέλη Σεπτεμβρίου. Για το λόγο αυτό οι κατασκευαστές νοί-κιαζαν παλιά κτίσματα (αποθήκες) ή ελαιοτρι-βεία που δεν λειτουργούσαν την περίοδο αυτή.

Στον **Χώρο Γ** υπάρχει σκηνική αναπαράσταση των γενικών χαρακτηριστικών ενός εργαστηρίου κατασκευής αγγείων με ποδοκίνητο τροχό. Στα ράφια τα αγγεία είναι στημένα έτσι λες και περιμένουν τον υποψήφιο αγοραστή ενώ ο τροχός είναι έτοιμος να δεχθεί τον μάστορα αγγειοπλάστη που θα του δώσει την πολυπόθητη κίνηση.

Ο **Χώρος Δ** είναι ένα υπαίθριο εργαστήριο κατασκευής αγγείων με χειροκίνητο τροχό. Από το ενημερωτικό κείμενο μαθαίνω πως αυτού του είδους τα εργαστήρια απαντούν αποκλειστικά στην Κρήτη. Υπήρχαν μόνιμα (ακόμα και σήμερα υπάρχουν) στα χωριά Θραψανό, Μαργαρίτες και Αγ. Πάντες και εποχιακά που δημιουργούνταν από πλάνητες αγγειοπλάστες - Θραψιανώτες ως επί το πλείστον - που μετακινούνταν σε όλο το νησί αναλαμβάνοντας παραγγελίες. "Η εποχιακή μετακίνηση σύμφωνα με το ενημερωτικό κείμενο, οργανωμένων ομάδων αγγειοπλαστών ονομαζόταν "βεντέμα". Οι ομάδες αυτές (τα τακίμια) αποτελούνταν από έξι βεντεμάρους, το "μάστορα", το "σωτομάστορα", τον "τροχάρη", τον "κωματά", τον "ξυλά" και τον "κουβαλητή". Είναι πολύ ενδιαφέρον πως οι βεντεμάροι δεν έπαιρναν τις παραγγελίες στον τόπο που ζούσαν αλλά περιόδευαν, όπως είναι εξαιρετικό και το ότι οι Σιφνιοί συχνά μετακόμιζαν σε άλλα μέρη της Ελλάδας και ασχολούνταν με την τέχνη που την

προσάρμοζαν στα δεδομένα του νέου τόπου. Δεν χρειάζεται να είναι κανείς ερευνητής, για να καταλάβει την κοινωνική διάσταση της κεραμικής τέχνης.

"Η εις βάθος μελέτη θα δείξει πάρα πολλά ενδιαφέροντα πράγματα, θα μου πει η διευθύντρια του Μουσείου, η κ. Πέννα. Σκοπός του Κέντρου είναι να σωθούν οι μαρτυρίες - υπάρχουν εκτός από τα γραπτά κείμενα περίπου 50.000 φωτογραφίες και 20.000 διαφάνειες, χάρτες καθώς και συμφωνίες παλαιών αγγειοπλαστών". Στον ερευνητικό τομέα το Κέντρο δεν πάσχει. Το Κέντρο πάσχει σε χώρους. "Ωραία θα ήταν να έχουμε ένα χώρο στον οποίο εκτός από την έκθεση ολόκληρης της πλουσιότατης συλλογής να υπήρχε ένας τροχός, στον οποίο θα καθόταν ένας αγγειοπλάστης που θα παρασκεύαζε κεραμικά αγγεία, τα οποία στη συνέχεια θα ψήνονταν σε έναν κεραμικό κλίβανο τοποθετημένο στην αυλή. Προτάσεις για εκπαιδευτικά προγράμματα υπάρχουν και μάλιστα πάρα πολλές. Χώρος αρκετός για την πραγματοποίησή τους δεν υπάρχει". Στο σημείο αυτό η κ. Πέννα έβγαλε από ένα φάκελο το έντυπο που έχει σταλεί στις Διευθύνσεις Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης από το Υπουργείο Παιδείας. Ξεφυλλίζω με ενδιαφέρον το έντυπο και σταχυολογώ ορισμένα εξαιρετικά προγράμματα όπως "Κεραμικά αντικείμενα και διαβατήρια έθιμα του λαού μας", "Η διακόσμηση της νεοελληνικής κεραμικής", "Χρηστική κεραμική και καθημε-

Αίθουσα μόνιμης έκθεσης:
Αναπαράσταση υπαίθριου εργαστηρίου κατασκευής αγγείων με χειροκίνητο τροχό από την Κρήτη. (αριστερά)
Αναπαράσταση εργαστηρίου κατασκευής αγγείων με ποδοκίνητο τροχό. (κάτω)

ρινός βίος", "Παίζοντας στο χρόνο" κ.λ.π. Θεώρησα τη στιγμή κατάλληλη για να δω την περιοδική έκθεση του Μουσείου που ξεκίνησε τον Ιούνιο 2004 και θα διαρκέσει όλο το 2005. Όπως φαίνεται δεν άφησε κανέναν από όσους την επισκέφθηκαν ασυγκίνητο. Ενδεχομένως να ήταν το θέμα: **"Τσανάκ Καλέ, το κάστρο των αγγείων"**, ίσως όμως να ήταν και το στήσιμο. "Διαλέξαμε αυτή την κεραμική που ήταν κυρίως διακοσμητική χωρίς βέβαια να εκλείπει και ο χρηστικός χαρακτήρας, αν και σε μικρότερο βαθμό, γιατί οι αγγειοπλάστες προέρχονταν από μια περιοχή, τα Δαρδανέλια, που μας πονάει. Μια περιοχή στην οποία δούλεψαν Έλληνες, Τούρκοι και Αρμένιες. Η παραγωγή της σκορπίστηκε σε όλα τα νησιά και τη Μεσόγειο. Υπήρχε δηλαδή μια διάχυση. Θεωρήσαμε λοιπόν πως αυτή η έκθεση ήταν η πλέον κατάλληλη λόγω Ολυμπιάδας, καθώς ήταν μέσα στο πλαίσιο ειρήνευσης των λαών, αγάπης, συνεργασίας, φιλίας, σύμφιξης σχέσεων κ.λ.π." θα μου πει η κ. Πέννα, πολύ ικανοποιημένη, και όχι άδικα, από την απήχηση που είχε στον κόσμο. Του λόγου το αληθές επιβεβαιώνει το βιβλίο των επισκεπτών στο οποίο διαβάζω πριν καθώς στον κόσμο των τσανακαλιώτικων πιάτων,

Αποψη αίθουσας περιοδικής έκθεσης με τίτλο "Τσανάκ Καλέ, το κάστρο των Αγγείων".

των καραβιών, των λαγηνιών και άλλων πολλών αρι-στουργημάτων. "Μπράβο για την ανάσα που μας δίνετε μέσα στην πόλη που στενάζει" ή "Ευχαριστώ γιατί μας θυμίζετε το παρελθόν και φροντίζετε για το μέλλον της ωραίας τέχνης της κεραμικής".

"Τα κεραμικά των εργαστηρίων του Τσανάκ Καλέ έμειναν για πολλά χρόνια στο περιθώριο της έρευνας, θαμμένα στη σκιά των περίφημων αγγείων των εργαστηρίων του Ιζνίκ και της Κιουτάχειας. Η ύπαρξη ωστόσο τσανακαλιώτικων αγγείων στις σουλ-λογές μουσειών και ιδιωτών κατέστησε τα τελευταία χρόνια απαραίτητη τη μελέτη και την προβολή τους" διαβάζω στο ενημερωτικό κείμενο που βρίσκεται πλάι στα θαυμάσια "τσανάκια" (τα πιάτα δηλαδή) με τα φυτικά θέματα που αποδίδονται με χρώμα κυανό και καστανό-ιώδες πάνω σε λευκό επίχρισμα.

Τα τσανάκια, τα πρωιμότερα των οποίων χρονολογούνται στα τέλη του 17ου ή στις αρχές του 18ου αι. έφθασαν στην ακμή τους περί τα μέσα του 18ου αι. Πλήρεις αυτοπεποίθησης οι αγγειοπλάστες κατασκευάζουν πια και κούπες, πιθόσχημα αγγεία, κανάτια, καράφες, καπακλίδικες γαβάθες, λάμπες πετρελαίου σε σχήμα πλοίων, φρουτιέρες, ειδώλια ζώων ή ανθρώπων (φουστανελοφόροι) και το πιο γνωστό είδος, τα περίφημα αλογοκανατάκια.

Στην αυγή του 20ου αι. η παρακμή είναι έκδηλη στα εξεζητημένα σχήματα τα ποικίλα ανάγλυφα κοσμήματα και τα επίθετα χρώματα που κατά κόρον χρησιμοποιούνται. Ακόμα όμως κι αυτή η "παρακμιακή" λεγόμενη κεραμεική αναδεικνύεται έξοχα στο Μουσείο Νεότερης Κεραμικής φανερώνοντας τη βαθιά γνώση των ανθρώπων που είχαν την επιμέλεια της έκθεσης και κυρίως την υψηλή αισθητική αλλά και την καλλιέργεια του πνεύματος του ανθρώπου που αποτελεί την ψυχή του Μουσείου της κ. Ψαροπούλου.

Το νεοκλασικό της οδού Ηπίτου γεμίζει από την γοητευτική παρουσία της "μαμάς της κεραμικής", όπως αποκαλείται από τους αναρίθμητους φίλους της η κ. Ψαροπούλου. Νιώθω αμχανία να μιλήσω γι' αυτή τη γυναίκα που ξε-πέρασε με τόλμη τα στεγανά της κοινωνικής της τάξης και πλησίασε τον απλό άνθρωπο για να τον εξυψώσει και μαζί μ' αυτόν να εξυψώσει τα ταπεινά τέχνεργά του.

Η επαφή της με την τέχνη της νεότερης κεραμικής ξεκίνησε το 1954 εποχή εξαιρετικά δύσκολη για την φτωχή Ελλάδα και δη της υπαίθρου που μόλις έβγαине από δύο Παγκοσμίους πολέμους, μια Κατοχή κι έναν Εμφύλιο. Τότε τα κεραμικά αγγεία εχρησιμοποιούντο και από τους φτωχούς αλλά και από τους πλούσιους (πλήρη πιθαριών ήταν τα κελάρια τους). Δεν θα περάσουν όμως πολλά χρόνια που οι κάτοικοι όχι μόνον των αστικών κέντρων αλλά και της υπαίθρου θα πετάξουν κάθε τι παραδοσιακό και θα υιοθετήσουν το "μοντέρνο" πλαστικό που εισβάλλει σαν κομήτης στην ελληνική επικράτεια και σαρώνει στο πέραςμά του τα πολιτιστικά αγαθά του παρελθόντος, μια κατάσταση που συνεχίζεται έως σήμερα. Δεν θα ξεχάσω ποτέ την αγανάκτηση που ένιωσα όταν αντίκρισα εκεί στις αρχές της δεκαετίας του '90 λίγο έξω από την πόλη του Ηρακλείου Κρήτης, στους καταυλισμούς των τσιγγάνων κοντά στην Αλικαρνασσό, εκατοντάδες πιθάρια, μοναδικά δείγματα της κρητικής κληρονομιάς να περιμένουν τη σειρά τους για να φορτωθούν στα πλοία και να πουληθούν στις αγορές της Αθήνας ή κάποιας ευρωπαϊκής πόλης. Τα πιθάρια αυτά προέρχονταν από τα σπίτια της κρητικής υπαίθρου. Οι κάτοχοί τους τα είχαν ανταλλάξει χωρίς πολλή, πολλή σκέψη με μεγάλα πλαστικά δοχεία! Διώχνοντας το παλιό ένιωθαν πως θα έδιωχναν από πάνω τους

και το στίγμα του συντηρητικού, του καθυστερημένου, του "demode" στον τρόπο ζωής.

Η κ. Ψαροπούλου διέσωσε την κατάλληλη στιγμή όχι μόνον τα έργα αλλά και την τεχνολογία που θα χανόταν σε πολλά μέρη μαζί με τους τελευταίους ηλικιωμένους αγγειοπλάστες. Και όλα αυτά για ένα χρέος: για να μη λείψει από τους μεταγενέστερους η γνώση, όταν αυτοί θελήσουν να ασχοληθούν με την κεραμική των τελευταίων δύο αιώνων με την οποία δεν έχουν ασχοληθεί ούτε οι ειδικοί επιστήμονες.

"Ό,τι ξέρουμε για την κεραμική αφορά τα έργα που έγιναν από τα προϊστορικά έως και τα βυζαντινά ή και τα μεταβυζαντινά χρόνια. Από εκεί και πέρα δεν έγινε καμιά καταγραφή αποτέλεσμα μιας ελπίστιας νοοτροπίας που κυριαρχεί και εδώ και στο εξωτερικό: να μελετούμε ό,τι είναι ωραίο, ευφάνταστο και ακριβό" θα μου πει χωρίς ίχνος υπερφάνειας για το έργο που έχει επιτελέσει σε πολλά επίπεδα η κ. Ψαροπούλου. Περήφρανη είναι μόνο για τις παρέες που έκανε, τους απλούς ανθρώπους για τους οποίους είναι η κυρά Μπέτυ τους, η "πιθαρού" ή η "τσουκαλού" και είναι αυτή που θα τους κινητοποιήσει ακόμα και τώρα που βρίσκονται σε προχωρημένη ηλικία και θα τους κατεβάσει στην Κρήτη, στο Γαράζο του νομού Ρεθύμνης, όπου αναμένεται μέσα στον Μάιο 2005 να εορτασθεί η μεγάλη γιορτή της κεραμικής. Όταν τη ρώτησα γιατί έστησε το Κέντρο Μελέτης Νεότερης Κεραμικής μου απάντησε αυθόρμητα και με αποπλιστική ειλικρίνεια *"μα για να πάρουν τη θέση που τους αξίζει στην εκτίμησή μας οι άνθρωποι που καταπίστηκαν μ' αυτή τη δουλειά"* Πώς να μη νιώσει τον πόνο αυτής της σπουδαίας για τη διάσωση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς γυναίκας, όταν βλέπει ότι τα χιλιάδες αντικείμενα της συλλογής της, τον καρπό δηλαδή της δουλειάς επώνυμων (Μηνά Αβραμίδα, Νίκου Θεοδώρου, Νίκου Κουρτζή, Γιάννη Χατζηγιάννη, Νίκου Ρόδιου, Ήρας Τριανταφυλλίδη, Ιωάννη Ιωάννου, Πάνου Βαλασαμάκη) και ανώνυμων κεραμέων να μην έχουν τη θέση που τους αξίζει σε ένα Μουσείο χρηστικής κεραμικής διαχρονικό, που θα αρχίζει από την προϊστορία και θα φθάνει έως τους σημερινούς χρόνους. Ένα μουσείο μοναδικό στον κόσμο που θα προσφέρει στο κοινό άνθρωπο το μέσο για να καλύψει τις καθημερινές του ανάγκες και για να τον συντροφεύει σε όλες τις εκδηλώσεις που έδωσαν νόημα στη ζωή του.